

Một số vấn đề đặt ra đối với giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

Nguyễn Viết Tiến

Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng
124 Ngô Quyền, Hà Đông, Hà Nội, Việt Nam
Email: nguyenviettien1972hy@gmail.com

TÓM TẮT: Trong thời gian vừa qua, việc giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội đã được quan tâm và đạt được những kết quả quan trọng. Đội ngũ học viên khi tốt nghiệp ra trường đã trở thành những cán bộ quân đội có phẩm chất đạo đức, trình độ năng lực tốt, trung thành tuyệt đối với Đảng, Nhà nước và nhân dân. Bài viết đề cập đến nội dung giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội và một số vấn đề đặt ra nhằm nâng cao chất lượng giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên, góp phần xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

TỪ KHÓA: Giáo dục; giá trị; văn hóa quân sự; học viên; trường sĩ quan quân đội.

→ Nhận bài 24/11/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 08/12/2020 → Duyệt đăng 10/5/2021.

1. Đặt vấn đề

Là những sĩ quan trong tương lai, lực lượng kế cận, bổ sung trực tiếp cho đội ngũ cán bộ quân đội, học viên ở các trường sĩ quan quân đội ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, học viên phải thực sự vững vàng về chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống thực sự là những con người có văn hóa. Đó là tiền đề đối với sự trưởng thành của mỗi học viên trong quá trình học tập, rèn luyện cũng như khi ra trường, là sự bảo đảm quan trọng để học viên góp phần vào nhiệm vụ xây dựng quân đội theo hướng “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại”. Trong những năm qua, các trường sĩ quan quân đội thường xuyên quan tâm đến giáo dục (GD), rèn luyện học viên. Khi tốt nghiệp ra trường, các học viên đã trở thành những cán bộ có “nhân cách, đạo đức, trí tuệ, năng lực sáng tạo, thể chất, tâm hồn, trách nhiệm xã hội, nghĩa vụ công dân, ý thức tuân thủ pháp luật... hiểu biết sâu sắc, tự hào, tôn vinh lịch sử, văn hóa dân tộc. Khẳng định, tôn vinh cái đúng, cái tốt đẹp, tích cực, cao thượng, nhân rộng các giá trị cao đẹp, nhân văn” [1, tr.127]. Tuy nhiên, do tác động từ mặt trái của nền kinh tế thị trường cũng như của xu thế toàn cầu hóa và đặc biệt, do không nghiêm túc trong rèn luyện, phấn đấu, một bộ phận học viên các trường sĩ quan quân đội đã xuất hiện những biểu hiện đáng báo động về đạo đức, lối sống như thái độ thờ ơ với chính trị; giảm sút niềm tin vào mục tiêu, lí tưởng của Đảng; đề cao chủ nghĩa cá nhân, cơ hội, sống thực dụng, buông thả, vi phạm kỉ luật, sùng bái đồng tiền; quay lưng, phủ nhận các giá trị văn hóa (GTVH), đạo đức truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, văn hóa quân sự; tiếp nhận xô bồ, thiếu chọn lọc các giá trị từ bên ngoài. Do vậy, để nâng cao chất lượng GD GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay, không những

phải đánh giá đầy đủ, toàn diện về thực trạng và tìm ra nguyên nhân của thực trạng đó mà còn phải đề xuất các giải pháp mang tính đồng bộ và khả thi để tổ chức GD GTVH quân sự đạt kết quả cao. Vì vậy, GD GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay có ý nghĩa hết sức quan trọng và mang tính cấp thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nội dung giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội

GTVH quân sự Việt Nam là tổng hoà những thành tựu sáng tạo, nhân văn của con người Việt Nam đạt được theo tiêu chí chân, thiện, mỹ trong tiến trình lịch sử, thể hiện trình độ phát triển lực lượng bản chất người của mỗi cá nhân và cộng đồng trong hoạt động quân sự tiên bộ, cách mạng của lịch sử xã hội Việt Nam. GTVH quân sự Việt Nam ở dạng thức phi vật thể bao gồm nhiều giá trị khác nhau trong đó, các giá trị “Chủ nghĩa yêu nước”; “Nhân đạo, nhân văn” và “Nghệ thuật quân sự sáng tạo, độc đáo mang đậm bản sắc dân tộc”, là các giá trị cơ bản, cốt lõi được hình thành trong lĩnh vực quân sự, hướng con người tới chân, thiện, mỹ. Tuy nhiên, không phải mọi hoạt động trong lĩnh vực quân sự đều là GTVH. Chỉ những hoạt động quân sự có ý nghĩa xã hội, hướng con người tới chân, thiện, mỹ mới là GTVH quân sự. Những thành tố đó luôn được xã hội thừa nhận và coi đó là giá trị bền vững, đồng thời luôn được bổ sung, bồi đắp theo không gian và thời gian trong hoạt động quân sự của dân tộc Việt Nam mới là GTVH quân sự Việt Nam.

GD GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội là hệ thống những tác động tích cực, liên tục, có mục đích của chủ thể GD đến học viên trong quá

trình GD, đào tạo, nhằm chuyển hóa những GTVH quân sự thành GTVH cá nhân, hình thành định hướng giá trị phù hợp với GTVH quân sự, góp phần hoàn thiện nhân cách học viên theo mục tiêu đào tạo. GD GTVH quân sự cho học viên các trường sĩ quan quân đội được diễn ra liên tục trong suốt quá trình đào tạo, chịu tác động của môi trường kinh tế, chính trị, xã hội cũng như ảnh hưởng của gia đình, bạn bè... Bên cạnh đó, GD GTVH quân sự được thực hiện thông qua các mối quan hệ xã hội, thông qua hoạt động thực tiễn và sự hiểu biết, kinh nghiệm của chính bản thân học viên. Mặt khác, quá trình GD GTVH quân sự cho học viên diễn ra trong môi trường sư phạm quân sự và gắn chặt với quá trình GD, đào tạo và xây dựng các phẩm chất nhân cách người quân nhân cách mạng. Như vậy, GD GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội không chỉ là quá trình giúp học viên biết đánh giá, lựa chọn những giá trị phù hợp với đặc thù hoạt động quân sự hiện nay, mà còn là quá trình giúp học viên trải nghiệm thực tiễn, thể hiện những GTVH đó, góp phần củng cố, hoàn thiện nhân cách quân nhân. Với đặc điểm trên đòi hỏi trong quá trình GD GTVH quân sự, nhà GD cần căn cứ vào mục đích nhiệm vụ, nội dung, nguyên tắc GD và đặc điểm tình hình từng nhà trường để lựa chọn, vận dụng các con đường GD cho phù hợp. Tư tưởng chủ đạo trong GD GTVH quân sự là đưa học viên vào các hoạt động trải nghiệm thực tiễn trong quá trình GD và đào tạo tại nhà trường, đồng thời kết hợp đa dạng các con đường GD khác nhau.

Khi nói đến GTVH quân sự là nói đến tất cả những yếu tố thuộc về lĩnh vực văn hóa được hình thành trong lĩnh vực hoạt động quân sự, nhằm định hướng con người đến các chuẩn mực chân, thiện, mỹ trong hoạt động quân sự. Những thành tố đó luôn được xã hội thừa nhận và coi đó là những giá trị bền vững, đồng thời luôn được bổ sung và phát triển theo không gian và thời gian hoạt động quân sự của dân tộc Việt Nam. Nói cách khác, các GTVH quân sự dân tộc Việt Nam là tổng hợp các giá trị được hình thành và phát triển trong lĩnh vực quân sự theo các chuẩn mực chân, thiện, mỹ, đó là sự kết nối, phát triển của mạch nguồn văn hóa dân tộc gắn liền với sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc dưới sự lãnh đạo của Đảng. Trên cơ sở tiếp cận cấu trúc của GTVH theo chiều rộng cũng như xem xét về tính chất và những lĩnh vực tác động, có thể nhận thấy nội dung GD GTVH quân sự Việt Nam rất đa dạng, phong phú, tập trung chủ yếu vào một số nội dung sau:

2.1.1. Chủ nghĩa yêu nước

Chủ nghĩa yêu nước là giá trị cốt lõi trong hệ GTVH quân sự Việt Nam, được hình thành và phát triển trong sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc của ông cha

ta. Trong thế kỉ XX, chủ nghĩa yêu nước truyền thống dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Nó đã được nâng lên ở tầm cao mới trở thành chủ nghĩa yêu nước Hồ Chí Minh. Bởi vậy, có thể nói, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là kết quả của sự gặp gỡ và tổng hòa giữa chủ nghĩa yêu nước truyền thống, tinh hoa dân tộc với hệ tư tưởng tiên tiến của giai cấp công nhân, đó là chủ nghĩa Mác - Lênin. Yêu nước có giá trị phổ quát, là mẫu số chung của nhân loại nhưng chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là giá trị hết sức đặc sắc. Yêu nước gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội, độc lập dân tộc gắn với chủ nghĩa xã hội, giải phóng dân tộc gắn với giải phóng giai cấp, giải phóng xã hội và giải phóng con người. Trong mỗi người dân Việt Nam, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam luôn là giá trị nền tảng trong nội dung của GTVH quân sự. Nó vừa có sức mạnh thiêng liêng vừa là tài sản tinh thần vô cùng quý báu, đồng thời là niềm tự hào lớn lao của dân tộc Việt Nam như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là truyền thống quý báu của ta. Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước” [2, tr.171]. Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam được nảy sinh từ tình cảm thiêng liêng, đó là tình yêu quê hương đất nước, yêu lao động, tình cảm với gia đình, người thân, tinh thần cố kết cộng đồng, làng xóm... Chủ nghĩa yêu nước được biểu hiện ở tinh thần tự lực, tự cường, tự tôn dân tộc; ở ý chí quyết chiến, quyết thắng; ở tinh thần trách nhiệm, nghĩa vụ và hành động của mỗi người Việt Nam quyết đem hết sức lực, trí tuệ phấn đấu không biết mệt mỏi cho sự phồn vinh của đất nước, cho hạnh phúc của nhân dân, sẵn sàng chiến đấu hi sinh vì Tổ quốc.

2.1.2. Chủ nghĩa nhân đạo, nhân văn

Nhân đạo, nhân văn trong hoạt động quân sự là một giá trị cơ bản, nền tảng trong nội dung GTVH quân sự, đồng thời cũng là nét đặc sắc của GTVH quân sự Việt Nam. Điểm tựa của giá trị nhân đạo, nhân văn là đạo lí làm người, một lí tưởng sống cao đẹp của dân tộc Việt Nam, thể hiện ở lòng nhân ái, khoan dung vừa rộng lớn, vừa cụ thể, sâu sắc, thấm sâu và chi phối tất cả các lĩnh vực, các mối quan hệ của hoạt động quân sự. Nhờ điểm tựa đó đã giúp chúng ta luôn biết lựa chọn và coi độc lập dân tộc như một giá trị thiêng liêng, là thành quả lớn nhất trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, cần được trân trọng và giữ gìn. Nhờ có nhân văn, nhân đạo mà khi Tổ quốc bị xâm lăng thì toàn thể dân tộc kiên quyết đứng lên đánh đuổi kẻ thù với tinh thần “Thà hi sinh tất cả chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”, khi kẻ thù thất bại, ta sẵn sàng “mở lượng hiếu sinh”, dưới thời đại

Hồ Chí Minh đó là tư tưởng “Đánh cho Mĩ cút, đánh cho Ngụy nhào”. Chính đạo làm người mà mỗi quan hệ tướng sĩ trở lên gần gũi “Tướng sĩ một lòng phụ tử”, cán bộ chiến sĩ trở thành thân thiết “Đơn vị là nhà, cán bộ chiến sĩ là anh em” và điều đó đã trở thành một trong những nhân tố tạo lên sức mạnh quân sự Việt Nam, làm lên những chiến thắng vĩ đại trước kẻ thù hung bạo. Cũng nhờ có nhân nghĩa, khoan dung mà chúng ta biết khơi dậy và phát triển tính thiện trong hoạt động quân sự, biết lựa chọn, tiếp nhận những giá trị tinh hoa văn hóa quân sự của nhân loại, sẵn sàng hi sinh vì sự nghiệp hòa bình, tiến bộ của nhân loại với tinh thần “Giúp bạn là tự giúp mình”. Nhân văn, nhân đạo còn là sợi dây cổ kết cộng đồng, tạo lên sức mạnh tổng hợp chiến thắng kẻ thù, khi chiến tranh xảy ra, toàn thể dân tộc Việt Nam, không kể thành phần dân tộc, giai cấp, già, trẻ, gái, trai sẵn sàng hi sinh tính mạng và của cải để giành chiến thắng, giữ vững độc lập chủ quyền lãnh thổ. Nhờ có sức mạnh cổ kết cộng đồng đó đã đưa dân tộc Việt Nam vượt qua mọi khó khăn thử thách, làm nên những chiến công hiển hách, trở thành nghệ thuật quân sự hết sức đặc sắc của dân tộc Việt Nam.

2.1.3. Nghệ thuật quân sự sáng tạo, độc đáo

Nghệ thuật quân sự sáng tạo, độc đáo là một nội dung của văn hóa quân sự Việt Nam, được kế thừa và phát triển trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc. Giá trị chân, thiện, mỹ trong nghệ thuật quân sự của dân tộc được nảy sinh từ mục đích của hoạt động quân sự và được thể hiện trong tất cả các nội dung của nghệ thuật quân sự. Khác với nhiều quốc gia khác, hoạt động quân sự của dân tộc ta không mang ý nghĩa tự thân, mặc dù luôn phải đối đầu với kẻ thù xâm lược có tiềm lực mạnh nhưng luôn hướng hoạt động quân sự đến các chuẩn giá trị chân, thiện, mỹ. Mục tiêu xuyên suốt của hoạt động quân sự là giữ nước, cho nên tổ chức và hoạt động của lực lượng vũ trang đều hướng đến mục đích giữ nước thành công. Chính điều đó đã làm nên những nét đặc sắc của nghệ thuật quân sự Việt Nam mà ít quốc gia nào trên thế giới có được. Nét đặc sắc đó được thể hiện trên các khía cạnh: Về tư duy quân sự đó là tư tưởng “tiên phát chế nhân” dưới triều Lí, sự kết hợp giữa “giải phóng đất nước” với “bảo vệ đất nước” để giải bài toán “lấy ít địch nhiều” dưới thời nhà Trần hay nghệ thuật “mưu phạt tâm công” dưới thời Lê; Về tổ chức lực lượng vũ trang, với mục tiêu xuyên suốt là giữ nước, cho nên kiểu tổ chức lực lượng vũ trang dưới các triều đại phong kiến Việt Nam cũng khác như tư tưởng “ngụ binh ư nông”, khi chiến tranh xảy ra, không chỉ có lực lượng vũ trang chính quy đánh giặc mà là nòng cốt cho toàn dân; Về nghệ thuật tập hợp lực lượng với tư tưởng “dựng gậy làm cờ, bốn phương dân cây tụ hợp” để tổ chức lực lượng vũ trang với nhiều thứ quân: Quân

chủ lực, địa phương và dân binh hay tư tưởng phát huy sức mạnh chính nghĩa để xây dựng niềm tin chiến thắng cho toàn dân “Lấy đại nghĩa để thắng hung tàn, lấy trí nhân để thay cường bạo” [3,tr.32] ... đây là nét nghệ thuật hết sức độc đáo. Về kế sách dựng nước, xuyên suốt là tư tưởng “cử quốc nghênh địch” để xây dựng thế trận toàn dân đánh giặc, lấy mẫu số chung là lòng yêu nước và tinh thần đoàn kết để phát huy sức mạnh toàn dân tộc, mỗi người dân là một chiến sĩ, mỗi làng xóm là một pháo đài, chính điều đó đã làm nên sức mạnh vĩ đại chiến thắng mọi kẻ thù xâm lược. Bởi lẽ: “Lòng yêu nước của nhân dân là một lực lượng vô cùng to lớn, không ai có thể thắng nổi” [4, tr.281].

Những giá trị nền tảng của văn hóa quân sự Việt Nam ở trên được hình thành, vun đắp trong suốt chiều dài lịch sử, là những giá trị, chuẩn mực văn hóa chi phối mọi hoạt động quân sự, được sáng tạo và lưu truyền trong suốt tiến trình lịch sử, nhờ đó mà huy động được cả dân tộc trong công cuộc giữ nước. Dưới thời đại Hồ Chí Minh, những GTVH đó luôn được Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh kế thừa, vận dụng sáng tạo và phát triển lên tầm cao mới, làm lên sức mạnh to lớn, giành chiến thắng vĩ đại trong sự nghiệp đấu tranh, giải phóng dân tộc và bảo vệ vững chắc độc lập chủ quyền của Tổ quốc.

2.1.4. Bản chất cách mạng

Bản chất cách mạng là GTVH quân sự đặc sắc của GTVH quân sự Việt Nam. Bản chất của quân đội ta có sự thống nhất hữu cơ giữa bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân và tính dân tộc, điều đó được thể hiện ngay từ khi mới thành lập và trong suốt quá trình phát triển. Có thể thấy, đây chính là sự kế thừa, phát huy sáng tạo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và truyền thống dân tộc. Mục tiêu của quân đội ra đời là bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và lợi ích của cả dân tộc, cho nên bản chất của quân đội ta khác với quân đội của các nước tư sản. Sự thống nhất giữa bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân, tính dân tộc thể hiện ở chỗ: Tính nhân dân không hề làm mất đi bản chất giai cấp công nhân của quân đội, ngược lại nó lại là một trong những biểu hiện chủ yếu nhất bản chất giai cấp công nhân của Quân đội. Bởi vì, chỉ có một quân đội cách mạng, mang bản chất giai cấp công nhân mới là quân đội có tính nhân dân thực sự. Giai cấp công nhân là giai cấp tiên tiến nhất, có tinh thần cách mạng triệt để nhất, giai cấp công nhân là lực lượng đấu tranh kiên quyết để giải phóng giai cấp, giải phóng nhân dân và giải phóng dân tộc. Vì vậy, bản chất cách mạng của Quân đội nhân dân Việt Nam là GTVH quân sự Việt Nam. Chính vì vậy, Hồ Chí Minh khẳng định: “Quân đội ta là quân đội nhân dân, do dân đẻ ra, vì dân mà

chiến đấu, yêu nước, yêu dân, cho nên hi sinh kham khổ” [5, tr.722].

2.1.5. Phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”

Đây là biểu tượng cao đẹp của GTVH quân sự Việt Nam, “Bộ đội Cụ Hồ” là tên gọi cao quý mà nhân dân dành cho mỗi cán bộ, chiến sĩ Quân đội nhân dân Việt Nam. Không phải ngẫu nhiên mà xuất phát từ tình cảm, niềm tin trong sâu thẳm trong mỗi con người Việt Nam, hình tượng “Bộ đội Cụ Hồ” đã trở thành biểu tượng của tinh thần dũng cảm, mưu trí, sáng tạo của ý chí kiên cường và sự hi sinh, cống hiến cho độc lập dân tộc, hạnh phúc nhân dân. Ngay từ khi mới thành lập, cán bộ chiến sĩ Quân đội Việt Nam tuyên truyền giải phóng quân đã long trọng lời thề “Hi sinh tất cả vì Tổ quốc Việt Nam, chiến đấu đến giọt máu cuối cùng để chống xâm lược và bọn Việt gian phản quốc, để giải phóng toàn dân Việt Nam, làm cho Việt Nam trở thành, một nước độc lập, dân chủ, tự do, ngang hàng với các nước dân chủ trên thế giới”. Trong suốt quá trình chiến đấu, xây dựng và trưởng thành quân đội ta luôn giữ vững bản chất cách mạng của một quân đội từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà chiến đấu: Đối với Đảng luôn trung thành tuyệt đối; đối với nhân dân luôn dựa vào dân, tận tâm, tận lực, hết lòng bảo vệ, chở che; đối với kẻ thù luôn kiên quyết, không khoan nhượng. Bản chất tốt đẹp đó đã được khẳng định trong thực tiễn, trải qua bao khó khăn thử thách, dù ở đâu, bất cứ khi nào, nhiệm vụ gì, thời bình hay thời chiến, mọi cán bộ chiến sĩ quân đội luôn giữ vững và phát huy bản chất tốt đẹp của một quân đội cách mạng như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hi sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng” [6, tr.350]. Chính vì vậy, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” đã trở thành biểu tượng GTVH quân sự có sức sống mãnh liệt.

2.2. Một số vấn đề đặt ra đối với giáo dục giá trị văn hóa quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

2.2.1. Giáo dục giá trị văn hóa quân sự phải phù hợp với mục tiêu giáo dục phát triển toàn diện con người của Đảng hiện nay

Nghị quyết Hội nghị lần thứ tám, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (Nghị quyết số 29-NQ/TW) xác định: “GD con người Việt Nam phát triển toàn diện và phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; yêu gia đình, yêu Tổ quốc, yêu đồng bào; sống tốt và làm việc hiệu quả” [7, tr.6]. Quan điểm của Đảng cho thấy, để phát triển toàn diện con người thì việc GD GTVH là nội dung quan trọng, không chỉ góp phần giữ gìn các giá trị bản sắc dân tộc mà còn định hướng cho việc hình thành nhân cách con người mới xã

hội chủ nghĩa. Bởi vậy, để thực hiện mục tiêu GD con người phát triển toàn diện theo quan điểm của Đảng, đòi hỏi thông qua quá trình GD GTVH quân sự Việt Nam ở các trường sĩ quan quân đội phải hướng đến bồi dưỡng cho người học lòng yêu nước, tự hào dân tộc, ý chí tự lực tự cường, tinh thần đổi mới sáng tạo và những giá trị chuẩn mực đạo đức quân nhân. Qua đó, hình thành ở người học lối sống trong sạch, lành mạnh, có ý thức trách nhiệm với bản thân, đơn vị, gia đình và xã hội; luôn có sự thống nhất giữa nhận thức, thái độ và hành vi theo đúng yêu cầu chuẩn mực văn hóa, đạo đức quân nhân. Đồng thời, phải kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện lệch lạc hay những thái độ, hành vi phản văn hóa trong đơn vị.

2.2.2. Giáo dục giá trị văn hóa quân sự phải nhằm đáp ứng mục tiêu đào tạo của các trường sĩ quan quân đội

Mục tiêu đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội là đào tạo học viên trở thành những cán bộ, sĩ quan có đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng với yêu cầu chức trách nhiệm vụ theo từng chuyên ngành đào tạo. Để thực hiện mục tiêu đó, quá trình GD ở nhà trường ngoài việc hình thành cho người học những năng lực cần thiết cho hoạt động quân sự, còn phải quan tâm GD phẩm chất nhân cách toàn diện cho học viên, trong đó GD GTVH quân sự là nội dung rất quan trọng. Vì vậy, GD GTVH quân sự cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội phải được tiến hành thường xuyên, liên tục, lâu dài, gắn với các hoạt động sinh hoạt, học tập và trải nghiệm thực tiễn để không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo. Thông qua GD phải hình thành những chuẩn mực văn hóa quân sự bền vững trong nhân cách người học viên, góp phần nâng cao bản lĩnh chính trị tư tưởng, phẩm chất đạo đức cách mạng, khơi dậy lòng yêu nước, tự hào dân tộc, xây dựng ý chí quyết chiến, quyết thắng, quyết tâm vượt qua mọi khó khăn thử thách bảo đảm hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao trong quá trình đào tạo ở nhà trường và đơn vị công tác sau này.

2.2.3. Giáo dục giá trị văn hóa quân sự phải phát huy được sức mạnh tổng hợp của các lực lượng giáo dục và vai trò tự giáo dục của học viên

GD hình thành những chuẩn mực GTVH quân sự cho học viên là quá trình khó khăn, lâu dài, chịu tác động từ nhiều yếu tố. Mặt khác, chủ thể GD rất đa dạng, bao gồm: tổ chức Đảng, tổ chức chỉ huy, tổ chức quản chúng, đội ngũ cán bộ quản lý và giảng viên, mỗi chủ thể có vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, cách thức tác động khác nhau. Để GD GTVH quân sự cho học viên đạt hiệu quả, đòi hỏi phải phát huy sức mạnh tổng hợp của các lực lượng GD trong nhà trường nhằm tác động vào tất cả các khâu, các bước của quá trình GD. Vì vậy, các chủ thể GD phải nhận thức rõ vai trò, trách

nhệm, chủ động, phối hợp chặt chẽ, thống nhất, đồng bộ với nhau trong quá trình GD. Thông qua chức năng, nhiệm vụ hoạt động của mình, các chủ thể GD phải định hướng giúp học viên có nhận thức, thái độ, thói quen hành vi phù hợp với chuẩn mực văn hóa quân sự; chủ động đấu tranh phòng ngừa, ngăn chặn kịp thời những tác động ảnh hưởng tiêu cực từ xã hội và những biểu hiện thái độ, hành vi phản văn hóa. Học viên ở các trường sĩ quan quân đội vừa là đối tượng GD nhưng đồng thời là chủ thể tích cực của quá trình tự GD, cho nên sự cố gắng, nỗ lực, tính tự giác tích cực của bản thân là yếu tố quyết định đến hiệu quả quá trình hình thành nhân cách bản thân.

2.2.4. Thường xuyên đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục, coi trọng các hình thức, phương pháp giáo dục sát với hoạt động thực tiễn

GD GTVH quân sự ở các trường sĩ quan quân đội trải qua các giai đoạn nâng cao nhận thức, hình thành thái độ, cảm xúc tích cực và giúp học viên rèn luyện, hình thành những hành vi phù hợp với các chuẩn mực văn hóa, mỗi một giai đoạn có những đặc điểm khác nhau, do đó đòi hỏi phải có những phương pháp, hình thức tác động khác nhau. Mặt khác, nội dung GD GTVH quân sự cho học viên rất đa dạng phong phú, nhưng thực tiễn chưa có một chương trình GD cụ thể. Hơn nữa quá trình GD GTVH còn là quá trình tiếp thu, kế thừa và phát triển những giá trị tiến bộ, đấu tranh loại bỏ những yếu tố tiêu cực cản trở sự phát triển của văn hóa. Vì vậy, quá trình GD đòi hỏi phải kết hợp chặt chẽ đa dạng các hình thức, phương pháp GD khác nhau, đồng thời phải thường xuyên đổi mới hình thức và phương pháp GD, chủ động nghiên cứu vận dụng các phương pháp tích cực. Trong đó, đặc biệt coi trọng các hình thức, phương pháp gắn liền với thực tiễn như phương pháp rèn luyện, trải nghiệm, tham gia... để đưa người học vào thực tiễn, giúp họ có điều kiện rèn luyện, thể hiện các hành vi văn hóa. Đó là con đường ngắn nhất giúp người học chiếm lĩnh, chuyển hóa những GTVH quân sự thành nhân cách quân nhân.

2.2.5. Gắn giáo dục giá trị văn hóa quân sự với giữ vững và phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”

Phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” vừa là nội dung quan trọng của GTVH quân sự Việt Nam, đồng thời cũng là cái đích quá trình GD phẩm chất nói chung và GD GTVH quân sự nói riêng. Vì vậy, quá trình GD GTVH quân sự cho học viên các trường sĩ quan quân đội đòi hỏi phải biết chọn lọc, kế thừa giá trị truyền thống, đồng thời phải bám sát những yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn cách mạng mới, tạo ra diện mạo mới củaphẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong thế kỉ XXI. Nói cách khác,

là việc GD GTVH truyền thống phải hướng đến giữ vững và phát triển những chuẩn mực phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” lên một tầm cao mới, phù hợp với sự nghiệp xây dựng Quân đội, bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh hiện nay. Để thực hiện mục tiêu đó, về nguyên tắc, quá trình GD GTVH quân sự cho học viên không được xa rời định hướng chính trị - đạo đức của Đảng, của quân đội, luôn bảo đảm giữ vững tính giai cấp, tính dân tộc, tính thời đại, tính nhân văn sâu sắc. Đồng thời, phải luôn chủ động, tích cực tiếp nhận có chọn lọc những GTVH quân sự tiến bộ của nhân loại, làm giàu bản sắc giá trị quân sự Việt Nam.

2.2.6. Giáo dục giá trị văn hóa quân sự phải được kết hợp chặt chẽ với xây dựng môi trường văn hóa quân sự ở đơn vị

Đây là yêu cầu quan trọng vừa khẳng định vai trò của môi trường với sự hình thành và phát triển nhân cách, vừa chỉ ra con đường cơ bản cho sự hình thành và phát triển nhân cách quân nhân. Môi trường văn hóa quân sự là tổng hợp yếu tố vật chất và tinh thần, trong đó người học viên được học tập, rèn luyện, để hình thành và phát triển nhân cách của người quân nhân. Cho nên, GD GTVH quân sự cho học viên phải kết hợp với xây dựng môi trường văn hóa quân sự tích cực. Điều này có nghĩa để GD GTVH quân sự cho học viên hiệu quả, cần phải xây dựng được môi trường văn hóa bao gồm các yếu tố vật chất, tinh thần chứa đựng những giá trị chuẩn mực văn hóa quân sự. Thông qua các hoạt động của học viên trong môi trường đó không chỉ giúp học viên chiếm lĩnh, chuyển hóa các GTVH quân sự đó thành nhân cách quân nhân, mà còn giúp chủ thể GD đánh giá được sự phát triển của học viên thông các hoạt động học tập, rèn luyện, giải quyết các mối quan hệ trong môi trường ấy, qua đó có biện pháp điều chỉnh nội dung, phương pháp GD cho phù hợp.

3. Kết luận

GTVH quân sự là một bộ phận cấu thành nhân cách người sĩ quan quân đội, không chỉ là yếu tố đảm bảo cho người sĩ quan giữ vững được định hướng chính trị tư tưởng, giúp cho hoạt động của người sĩ quan trở lên thiết thực, hiệu quả, mà còn là yếu tố quan trọng tạo nên sức mạnh chính trị, tinh thần cho quân đội, góp phần giữ vững và phát huy phẩm chất tốt đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kì mới. GD GTVH quân sự là một nội dung quan trọng của GD nhân cách học viên ở các trường sĩ quan quân đội. Vì vậy, nó chỉ đạt được hiệu quả cao khi quá trình GD diễn ra đúng quy luật, đồng thời có sự tác động đồng bộ của tất cả các nhân tố trong quá trình GD, nhất là mục tiêu, nội dung, hình thức và phương pháp GD. Mặt khác, hiện nay hoạt động GD nhân cách cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội đang chịu tác động mạnh mẽ từ xu thế toàn

cầu hóa và hội nhập quốc tế, cũng như tác động từ mặt trái cơ chế thị trường và sự chống phá của các thế lực thù địch trên mặt trận chính trị, tư tưởng văn hóa. Những tác động đó không chỉ làm lệch lạc định hướng phát triển nhân cách, mà còn làm sứt mẻ những GTVH dân tộc, hình thành lối sống thực dụng, ngoại lai, xem nhẹ giá trị bản sắc dân tộc. Điều đó đặt ra yêu cầu cấp thiết là các chủ thể GD phải nghiên cứu, đánh

giá sâu sắc, toàn diện những ảnh tác động ảnh hưởng từ bối cảnh hiện nay đến hoạt động GD cũng như những vấn đề phát triển mới của lý luận GD, trên cơ sở đó đánh giá đúng thực trạng làm cơ sở khoa học cho việc lựa chọn nội dung, con đường, biện pháp tối ưu nhằm nâng cao chất lượng GD nhân cách cho học viên các trường sĩ quan quân đội.

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
- [2] Hồ Chí Minh, (1951), *Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng*, Hồ Chí Minh toàn tập, tập 6, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.153 - 176.
- [3] Nguyễn Trãi, (1980), *Đại cáo bình Ngô*, NXB Văn học, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh, (1951), *Lời kêu gọi nhân dịp Cách mạng Tháng Tám và ngày độc lập*, Hồ Chí Minh toàn tập, tập 6, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [5] Hồ Chí Minh, (1949), *Thư gửi bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương và dân quân du kích nhân ngày thành lập Quân Giải phóng Việt Nam*, (2001), Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [6] Hồ Chí Minh, (1964), *Bài nói trong buổi chiêu đãi mừng Quân đội ta 20 tuổi*, Hồ Chí Minh toàn tập, tập 11, NXB Chính trị Quốc gia Hà Nội.
- [7] Ban Chấp hành Trung ương, (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.

SOME ISSUES OF EDUCATING MILITARY CULTURAL VALUES FOR STUDENTS AT MILITARY OFFICER SCHOOLS TODAY

Nguyen Viet Tien

Political Academy - Ministry of National Defence
124 Ngo Quyen, Ha Dong, Hanoi, Vietnam
Email: nguyenviettien1972hy@gmail.com

ABSTRACT: *In recent years, the education of military cultural values for students at military officer schools has been concerned and achieved important results; students who graduate from these schools has become military cadres with good ethical qualities, good qualifications, and absolute loyalty to the Party, State and People. The article examines the content of military cultural value education for students at military officer schools and a number of issues raised to improve the quality of military cultural value education for students, contributing to building regular and elite army forces of step by step modernization in order to firmly protect the Socialist Vietnam Fatherland.*

KEYWORDS: Education; values; military culture; students; military officer school.